

Arbo Magazine

OOG voor veiligheid

Ongelukken in de bouw

Jaaroverzicht 2007 Vooruitblik 2008 Rel rond toiletbezoek
Beter worden van fouten Bedrijfsarts 2.0

Arbo-klokkenluider

In het bedrijfsleven is alles gericht op foutloos werken. Dat dit niet lukt, merkt u elke dag op de werkvloer, hoort u bij het koffiezetapparaat, leest u in rapporten en vakliteratuur. Een van uw belangrijkste taken is dan met actieplannen te voorkomen dat het met die fouten de spuigaten uit loopt. Want dit kost geld, en in deze tijden van ongebreidelde economische groei zijn dát vieze woorden.

U doet dit alles zo intelligent mogelijk. U laat zich daarbij leiden door twee dingen: oorzaken en gevolgen. Of anders gesteld: uw taak is om de oorzaken van fouten te analyseren, de effecten ervan te voorspellen, beleid te maken, dit uit te voeren en bij te stellen. Het liefst met een duidelijk omschreven rendementsverwachting erbij. Het is immers erg fijn voor uw werkgever als u kan zeggen: als je dit doet, verdien ik twee- misschien wel driemaal mijn jaarsalaris voor je terug.

U hoeft dit niet alleen te doen. U kunt niet alleen de hulp van externe deskundigen (bijvoorbeeld van een 'Bedrijfsarts 2.0' waarover u in dit nummer meer kan lezen) inroepen, u kunt ook uw oor te luisteren leggen bij de werknemers zelf. Waar en waarom ging het fout, wat moeten we als organisatie doen dat jij dit soort fouten niet meer maakt etc.?

Echter, veel zaken kunt u met uw ervaring bij de kop pakken en oplossen. Soms op de 'harde', soms op de 'zachte' manier. En op een 'arbo-klokkenluider' of een veelgebruikte 'arbo-kliklijn' zit u waarschijnlijk niet te wachten. Met open vizier de fouten oplossen: dat is uw credo.

Belangrijk voor u is om één ding niet uit het oog te verliezen. Naast intelligentie bestaat er ook zoets als gezond boerenverstand en empathie. En deze verworvenheden gebruiken kan het bedenken van oplossingen wel eens versnellen.

Theo Dik

Reageren?

Mail naar: theo.dik@reedbusiness.nl

Inhoud

Ongelukken in de bouw

De meeste ongelukken op het werk gebeuren in de bouw. Bouwbedrijf Heijmans pakt dit aan. Elke dag maakt een andere bouwvakker een rondje om te observeren of collega's zich onveilig of ongezond gedragen. Dat is de OOG-methode: Observatie Onveilig Gedrag.

14 Bedrijfsarts 2.0

De werkvloer op, de bedrijven in. Zelfstandig bedrijfsarts Dolf Algra pleit voor betrokken bedrijfsartsen. Zijn moderne bedrijfsarts 2.0 heeft net als vroeger voeling met de organisatie. Hiermee legt hij een bom onder de NVAB-visie in de notitie 'Bedrijfsarts: dokter en adviseur'.

16 Rel rond toiletbezoek

Een Oostenrijkse rechtbank heeft een bakker terechtgewezen omdat hij de duur van toiletbezoek van zijn werknemers bijhield. Hij verrekenende de op het toilet doorgebrachte tijd met het vakantiegeld. Van de pot gerukt, oordeelde de rechter. Maar wat zegt de Nederlandse wet?

Ongelukken in de

De meeste ongelukken op het werk gebeuren in de bouw. Elk jaar belanden 12.000 medewerkers uit de bouw op de spoedeisende hulp van een ziekenhuis. Bij bouwbedrijf Heijmans hebben ze hier wat op bedacht. Elke dag maakt een andere bouwvakker een rondje over de bouwplaats. Om te observeren of collega's zich onveilig of ongezond gedragen. Dat is de OOG-methode: Observatie Onveilig Gedrag.

Koen Zonneveld

Waarom heeft Heijmans Bouw de OOG-methode ingevoerd? Henk Evers, de KAM-manager van Heijmans Bouw en van Heijmans Vastgoed: 'We wilden het gedragspatroon beïnvloeden. Niet alleen van het eigen personeel, maar ook van de onderaannemers.' Volgens de Arbeidsinspectie is gedrag inderdaad de belangrijkste oorzaak van ongelukken. Uit een analyse van rapporten van de Arbeidsinspectie van de afgelopen jaren blijkt dat slecht materiaal maar voor een klein deel (11 procent) de oorzaak is van een val van een dak. In driekwart van de gevallen is een ongeluk het gevolg van gedrag van medewerker en werkgever. De Arbeidsinspectie benoemde op grond van de ongevalanalyse tien aandachtspunten voor werkgevers en medewerkers in de bouw (zie kader Onderwerpen inspectieproject bouw). Bij Heijmans Bouw waren er in 2007 het eerste half jaar 38 ongevallen. Jacco Poldervaart, de divisiedirecteur, vond dat er wat aan gedaan moest worden. De betrokkenheid van het personeel bij de veiligheid moest vergroot worden. Niet alleen van het eigen personeel, maar ook van de onderaannemers. Met de invoering van OOG worden zowel de eigen medewerkers als het personeel van de onderaannemers ingeroosterd om een inspectie te doen. Het OOG-en startte in oktober, tijdens de week van de veilige bouw, een initiatief van de Arbeidsinspectie en de werkgevers- en werknemersorganisaties in de bouw.

Geleend

Op een van de 150 bouwwerken van Heijmans laat hoofduitvoerder Henk Duijzer zien hoe het OOG-en gaat. Dit doet hij

op het grote project 'Double U'-kantoren in Leidscheveen, waar het CBS de belangrijkste huurder wordt. Duijzer: 'We hebben kritisch gekeken naar de huidige methoden voor veiligheid en gezondheid. We hebben de OOG-methode geleend van de petrochemie, waar dit al jaren succesvol wordt toegepast.'

Er is een lijst gemaakt met 21 eenvoudige vragen, toegespitst op risico's op de bouwplaats. De bouwmedewerker die aan de beurt is krijgt opdracht om naar een inspectiepunt op de bouwplaats te gaan, daar te observeren en de 21 vragen te beantwoorden met ja of nee. Dit duurt ongeveer tien minuten. Duijzer: 'We hebben op dit bouwwerk zeven inspectiepunten bepaald, vooral op hoekpunten waar veel te zien is. De nummers daarvan wijzigen we steeds, zodat de medewerker die aan de beurt is niet vooraf weet welke plek hij moet observeren. We willen voorkomen dat het een routinematige klus wordt.'

De medewerker levert het lijstje met antwoorden in bij de uitvoerder. Onderaan is ruimte voor te ondernemen acties. Kleine zaken en gevaarlijke zaken worden direct verholpen. Het kan gaan om een leuning die tijdelijk is weggehaald en niet meer is teruggeplaatst, troep op de steiger of een stekker van de verlichting die halfkapot is. Zaken die niet direct gevaar opleveren plant de uitvoerder in. De volgende medewerker die 'OOG't' kan constateren of er iets aan de situatie gedaan is.

De OOG'er mag andere medewerkers wijzen op gevaarlijke situaties of bijvoorbeeld op het dragen van de bouwhelm. Maar het is niet de bedoeling dat hij zich gaat opstellen als een politie-agent. 'We geven ze als opdracht mee dat ze niet in een conflict terecht moeten komen', vertelt Duijzer. 'Als er opgetreden moet worden dan doet de uitvoerder dat.' Ook Evers benadrukt dat het geen inspectie is. 'De medewerkers moeten vooral observeren. Ze moeten niet gaan roepen, want dan kan een schrikreactie volgen waardoor je juist een ongeluk veroorzaakt.'

Doordat ook de medewerkers van een grote onderaannemer meedoen, is elke medewerker eens in de twee of drie weken aan de beurt. Een keer per maand is er een toolbox-meeting waar het resultaat van de OOG-inspecties aan de orde komt.

Zonnebrandcrème

De invoering van de OOG-inspecties is goed voorbereid. Vanaf mei zijn de KAM-coördinatoren al begonnen het personeel er warm voor te maken. In de zomer is een kaart gestuurd naar

bouw

Onderwerpen inspectieproject bouw

In 2008 voert de Arbeidsinspectie een speciaal inspectieproject uit in de bouw. Daarbij krijgen de volgende onderwerpen extra aandacht:

- Valgevaar
- Aanrijdgevaar
- Gevaarlijke machines
- Vallende voorwerpen
- Begaanbaarheid bouwterrein
- Ladders, steigers

Aandachtspunten in de bouw

Top 10 van de Arbeidsinspectie:

1. Aanwezigheid van deugdelijke randbeveiliging op daken, vloeren, platforms
2. Plaatsing van ladders
3. Verschaffen en gebruik valbescherming bij werken op hoogte
4. Aandacht voor het goed bevestigen van bouwmaterialen
5. Het weren van personen in gevaarzones door hangende lasten en in overige gebieden met risico op vallende objecten
6. Het deugdelijk vastmaken van lasten
7. Aanwezigheid van deugdelijke randbeveiliging op steigers en controle op beheersmaatregelen
8. Constructie van steigers en staat van de steigervloeren
9. Aanwezigheid van deugdelijke afschermingen bij machines en voldoende competentie van de bedieners
10. Controle op het spanningsvrij maken en houden van elektrische objecten bij het werken hieraan

Hoofduitvoerder Henk Duijzer maakt een OOG-ronde op de bouwplaats.

Tot nu toe zijn de medewerkers enthousiast. Evers: 'Je krijgt mooie reacties. De mensen zeggen bijvoorbeeld dat er nu gelukkig ook aandacht is voor het welzijn van de medewerkers'. Duijzer vult aan: 'De medewerkers zagen ook in het verleden zaken die niet veilig waren, maar ze rapporteerden het niet. Door OOG merken ze dat er naar hen geluisterd wordt.'

Niet eenmalig

Voor Heijmans Bouw is dit geen eenmalige actie. Het bedrijf is begonnen met een veiligheidscampagne van twee jaar. Doel: veilig werken op de bouwplaats. Gewenst resultaat: een laag ongevalcijfer. Naast de introductie van OOG is het bedrijf ook gestart met de competitie De schoonste bouwplaats. Elke drie maanden is er speciale aandacht voor een bepaald onderwerp. Fysieke belasting wordt het volgende.

Alhoewel de krapte op de arbeidsmarkt voor Heijmans niet direct aanleiding is voor de veiligheidscampagne, kan veiliger en gezonder werken het imago van de bouw verbeteren. Evers: 'Er is in heel Nederland te weinig technisch personeel. We moeten dus zuinig zijn op onze medewerkers. Jongeren kiezen te weinig voor een technische opleiding. Dus degenen die er wel voor kiezen moeten we koesteren en in een zo prettig mogelijke werkomgeving laten werken.' ❏

alle medewerkers met de aankondiging van de OOG-inspecties. Evers: 'Dat was een pakketje met zonnebrandcrème. Om te benadrukken dat je overal en altijd alert moet zijn op veiligheid, ook in de zon.' Verder is een veiligheidsnieuwsbrief verschenen over wat OOG inhoudt en is er een instructiefilm van drie minuten gemaakt die in de bouwketen is vertoond. Er is een instructiebrief gemaakt voor de uitvoerders. Er is ook in elke bouwkeet een speciaal veiligheidsbord opgehangen, met daarop een ruimte voor de campagneposters, mededelingen van de toolbox-meetings, de rapportage van de dag (die overgenomen wordt van het formuliertje dat de OOG'er van de dag invult) en voor het schema wie wanneer OOG't. 'OOG-inspecties zijn goed geïntroduceerd', meent Duijzer. 'Het is niet vanuit het hoofdkantoor over de schutting gegooid bij de bouwplaatsen. Het is op elke bouwplaats gepresenteerd, het heeft de feel en look van de werkvloer. En de observatieonderwerpen zijn gekozen op grond van de werkplaatsinspecties die de uitvoerders en KAM-coördinatoren al deden. Overigens blijven de uitvoerders nog steeds elke maand een werkplekinspectie doen.'